

Sygn. akt IV KK 405/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Olga Tyburc - Żelazek

w sprawie **Ł. S.**

skazanego z art. 209 § 1a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 24 listopada 2022 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego - na korzyść skazanego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt XVI K 1329/21

na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy i przekazuje sprawę Ł. S.
Sądowi Rejonowemu w Częstochowie do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym z dnia 10 stycznia 2022 r., sygn. akt XVI K 1329/21, Sąd Rejonowy w Częstochowie uznał oskarżonego Ł. S. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1a k.k., polegającego na tym, że w okresie od 28 maja

2019 r. do 7 grudnia 2021 r. w Częstochowie uchylał się od ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego wobec swoich dzieci T. S. i Z. S., określonego co do wysokości po 450 zł na podstawie ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Częstochowie w dniu 28 maja 2019 r., sygn. akt V RC [...], gdzie łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych, czym naraził ww. na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, za co wymierzył mu karę roku ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym oraz zobowiązał oskarżonego do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łóżenia na utrzymanie swoich dzieci.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron, przez co uprawomocnił się z dniem 19 lutego 2022 r.

Kasację od wskazanego wyżej orzeczenia Sądu Rejonowego wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok w całości, na korzyść skazanego i zarzucając:

„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, to jest art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na rozpoznaniu sprawy oskarżonego Ł. S. na posiedzeniu w postępowaniu nakazowym, pomimo istotnych wątpliwości co do umyślności sprawcy w zakresie zaniechania wykonywania przez niego obowiązku alimentacyjnego w przyjętym przez Sąd w wyroku okresie, tj. od dnia 28 maja 2019 roku do dnia 7 grudnia 2021 roku, nieuwzględniającym braku możliwości zarobkowych ze strony oskarżonego wynikających z jego pobytu w zakładzie karnym od dnia 26 stycznia 2019 roku do dnia 10 marca 2020 roku, co wyłączało dopuszczalność takiego trybu postępowania i nakazywało skierowanie sprawy na rozprawę celem przeprowadzenia postępowania dowodowego”.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Nie można odmówić racji skarżącemu, że w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy w Częstochowie dopuścił się rażącej i mającej oczywiście istotny wpływ na treść wyroku obrazy prawa – przepisów art. 500 § 1 i 3 k.p.k. wskazanych w petitum kasacji, co skutkowało koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi. Na gruncie niniejszej sprawy brak było bowiem podstaw do wydania wyroku w trybie nakazowym. Zgromadzone dowody nie pozwalały na wysnucie jednoznacznego wniosku o braku wątpliwości co do okoliczności popełnienia przez Ł.S. przestępstwa z art. 209 § 1a k.k. w całym objętym zarzutem okresie.

Tymczasem, jak konsekwentnie podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, postępowanie nakazowe jest szczególną instytucją prawa procesowego, której zastosowanie zostało przewidziane dla najbardziej oczywistych przypadków, gdy materiał dowodowy przedłożony z aktem oskarżenia jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych wątpliwości co do winy oskarżonego i okoliczności popełnienia przez niego zarzucanego mu czynu. W przeciwnym razie konieczne jest skierowanie i rozpoznanie sprawy na rozprawie głównej (zob. np. wyroki: z dnia 21 lipca 2011 r., III KK 144/11; z dnia 7 marca 2012 r., II KK 30/12; z dnia 21 stycznia 2016 r., II KK 370/15; z dnia 20 kwietnia 2017 r., V KK 66/17, z dnia 27 kwietnia 2021 r., V KK 374/20).

W tym kontekście stwierdzić należy, na co trafnie wskazał autor kasacji, że możliwość przypisania oskarżonemu przestępstwa niealimentacji istnieje wówczas, gdy sprawca nie będzie wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego możliwego do wykonania. Przypomnieć należy, że uchylenie się od obowiązku łożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do alimentacji zachodzi wtedy, gdy zobowiązany mając obiektywną możliwość wykonania tego obowiązku, nie dopełnia go ze złej woli. Występku tego może zatem dopuścić się tylko ten, kto mógłby wykonać ciążący na nim obowiązek, a tego nie czyni mimo realnych możliwości. Konieczna jest więc weryfikacja wysokości osiągniętych przez oskarżonego dochodów i jego możliwości zarobkowych oraz ustalenie, czy i w jakim stopniu wywiązywał się z

ciążących na nim obowiązków, a także jakie podjął starania, aby się z nich wywiązać (zob. uchwała Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 1976 r., sygn. akt VI KZP 13/75; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 1995 r., sygn. akt III KRN 29/95; z dnia 7 listopada 2017 r., sygn. akt II KK 211/17).

Tymczasem Sąd I instancji podążając wiernie za treścią aktu oskarżenia przypisał oskarżonemu Ł. S. popełnienie przestępstwa z art. 209 § 1a k.k. na szkodę małoletnich dzieci w całym objętym zarzutem okresie – tj. od 28 maja 2019 r. do dnia 7 grudnia 2021 r., pomijając znajdujące się w aktach sprawy informacje wskazujące na pobyt oskarżonego w zakładzie karnym w częściowo zbieżnym okresie (informacja o warunkowym przedterminowym zwolnieniu k. 34, przesłuchanie świadka K. B. k. 63-64, informacja o osobie z Krajowego Rejestru Karnego k. 71). Z tego ostatniego dokumentu wynika niezbicie, że w dniu 26 lutego 2018 r. zarządzono skazanemu do wykonania karę orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 15 maja 2015 r., sygn. akt XVI K 274/15, natomiast warunkowo zwolniono go z jej wykonywania w dniu 10 marca 2020 r. Okoliczność, że odbywanie tej kary faktycznie rozpoczęło się w dniu 26 stycznia 2019 r., a pobyt skazanego w jednostce penitencjarnej trwał wówczas nieprzerwanie do dnia 10 marca 2020 r., potwierdzają notatka umieszczona na dołączonym do kasacji prokuratora odpisie ww. wyroku wydanego w sprawie XVI K 274/15 oraz informacje uzyskane z systemu NOE-SAD. Ponadto, Sąd I instancji całkowicie zignorował informację, że w okresie od 12 marca 2020 r. do dnia 5 listopada 2020 r. Ł. S. posiadał status osoby bezrobotnej, bez prawa do zasiłku (k. 22), a także informację o wysokości dochodu osiągniętego w roku 2019 i 2020 (k. 26), czy też zaświadczenie z dnia 5 sierpnia 2020 r. o bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych (k. 29).

Powyższe uchybienia niewątpliwie miały istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu Rejonowego w Częstochowie, a to sprawiło, że niezbędne okazało się jego uchylenie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Rozstrzygając ponownie sprawę, Sąd meriti będzie zobowiązany do wzięcia pod uwagę powyższych okoliczności, w tym danych o izolacji penitencjarnej skazanego w okresie objętym aktem oskarżenia.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w wyroku.

at]